

Jarmo Saarti

Kaunokirjallisuuden sisällönkuvailupäivä 22.5.2013 Helsinki

Kirjoja vai kirjallisuutta etsimässä? Kaunokirjallisuuden haku Melindasta – käyttäjän näkökulma

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Sisältö

- Kirjallisuuden hakustrategiat ja sisällönkuvailun elementit
- Kaunokirjallisuuden tiedonhaku ja hallinta
- Kaunokirjallisuuden haku Melindasta – käyttäjän näkökulma
- Kehitysmahdollisuuksia

Kirjallisuuden hakustrategiat

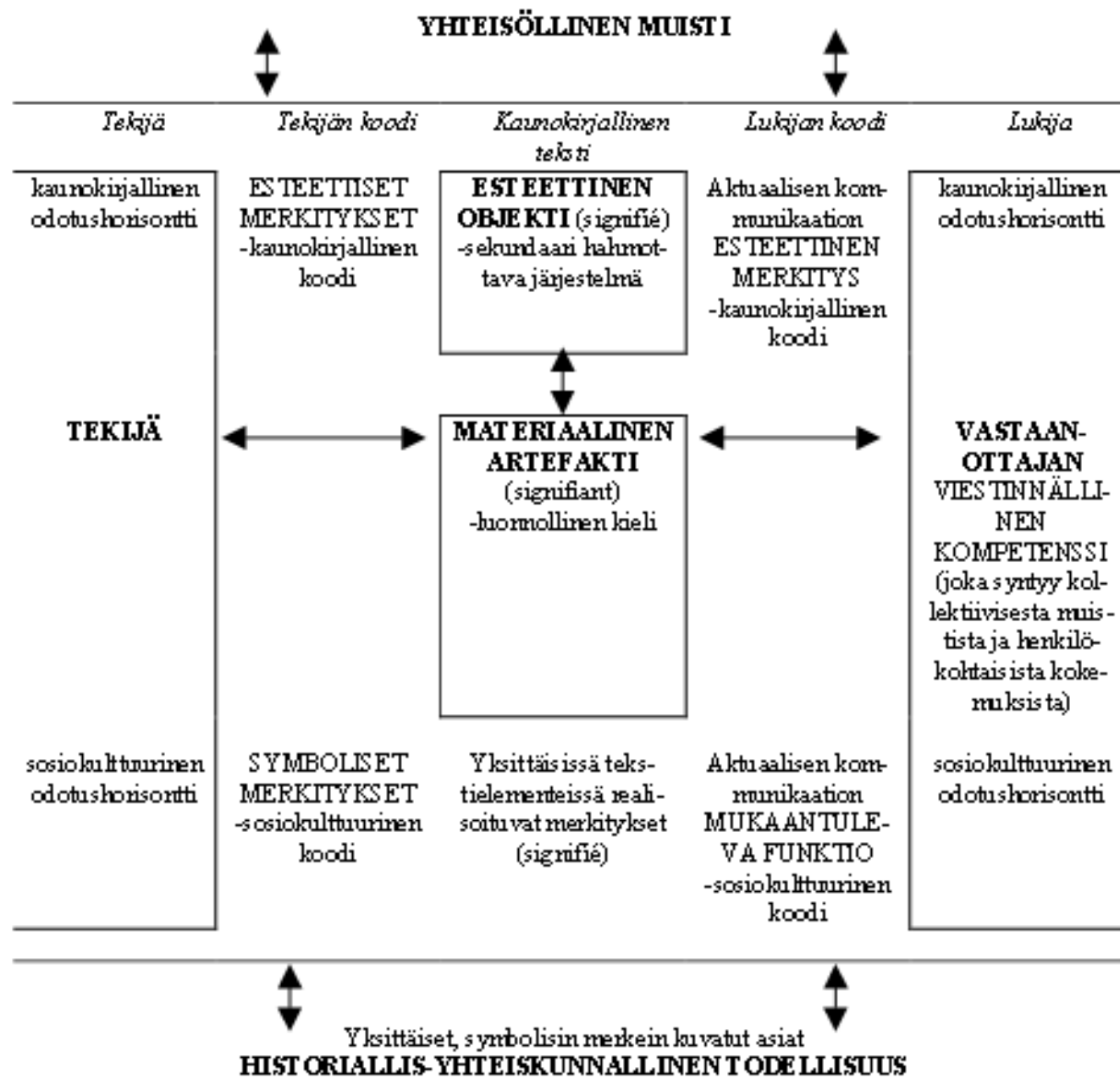
- Hyvien teosten haku luettavaksi – fiktiivisen aineiston tiedonhaun ominaispiirre
- Kirjallisuuden haku – suuret kokonaisuudet, suppeammat korpuksset ja näiden hallinta
- Kirjojen haku – yksittäisen teoksen haku
- Sisältöjen haku – yleensä joku erityisintressi: kirjoja Helsingistä, sairaudesta, henkilöstä....

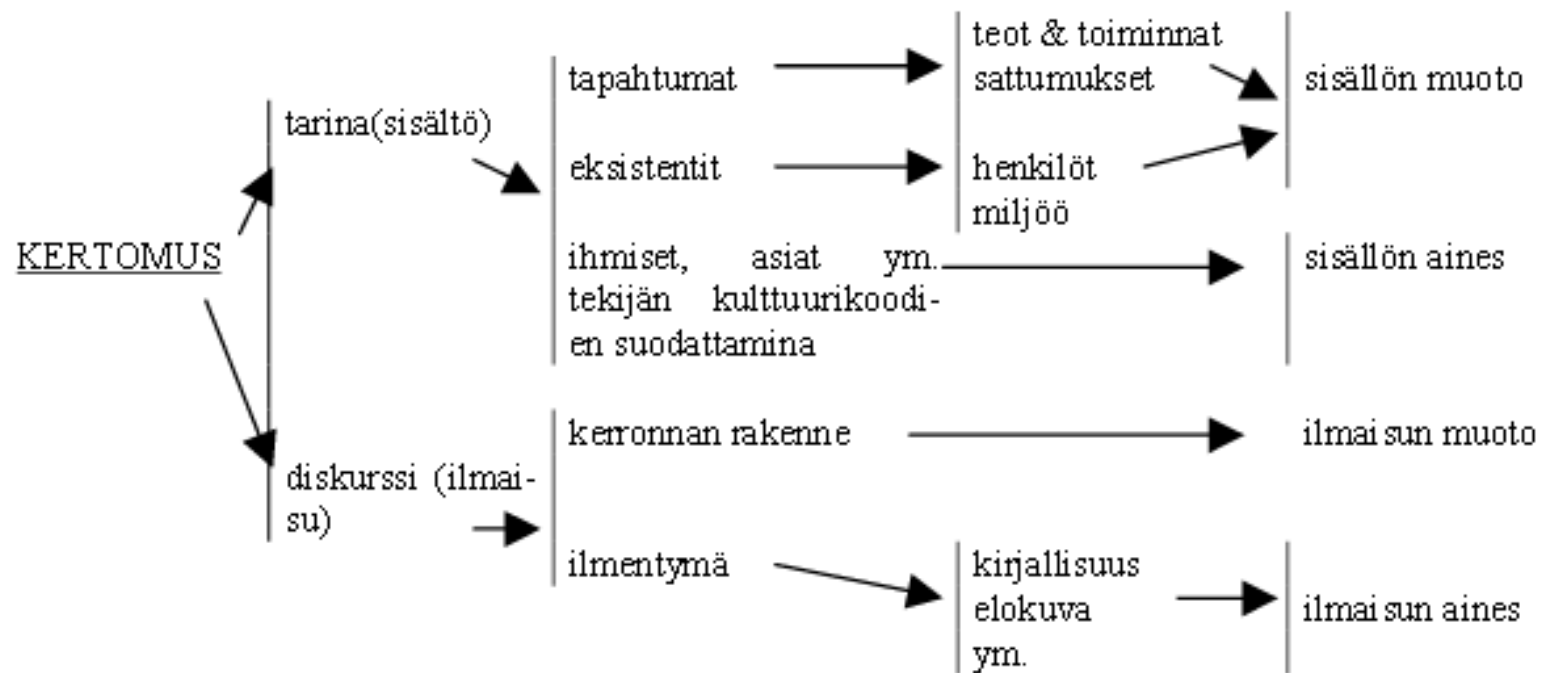

Kirjallisuuden sisällönkuvailun elementit

- Fiktiivisen aineiston sisällönkuvailun ydinkategoriat ovat henkilöt, tapahtumat, paikat ja ajat (Characters, Events, Spaces and Times).
- Tietojärjestelmän sisään voidaan mallintaa käyttäjien tapaa ymmärtää kaunokirjallisuutta.
- Järjestelmissä on voitava kuvailla myös monitulkintaisia, sumeita ja kategorioiden rajojen ylittäviä elementtejä. (Beghtol 1994a, 157)
- Asiasanoituksessa yksittäiset sanat eivät riitä aina asiasanoiksi vaan mukaan on otettava kokonaisia lauseita (Ransley 1987b, 108)
- Juonipaljastukset vai teoksen suosittelut

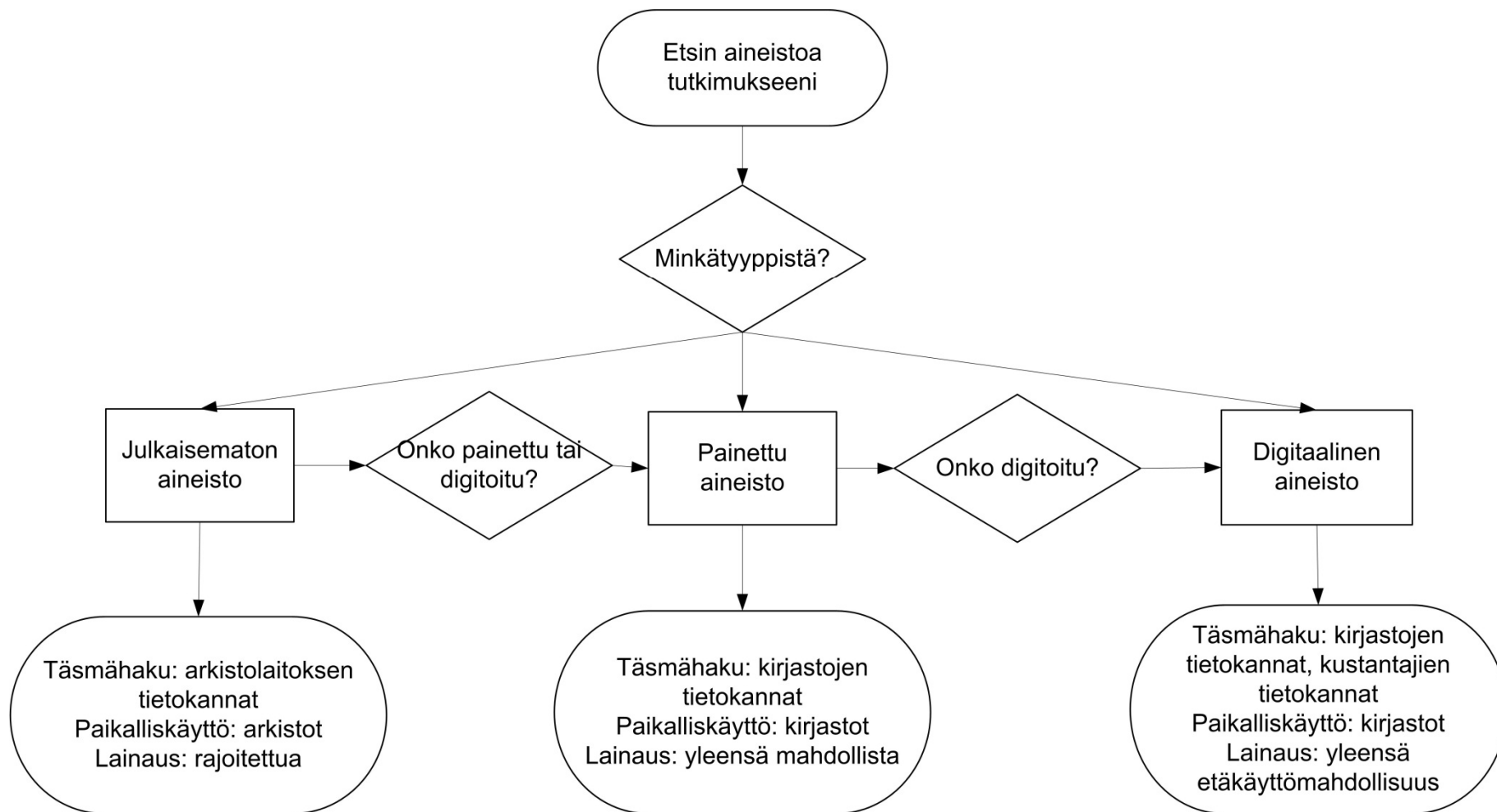
Kuva 4.6. Kertomuksen rakenne-elementit (Chatman 1980, 26 sekä Vainikkala 1993, 221).

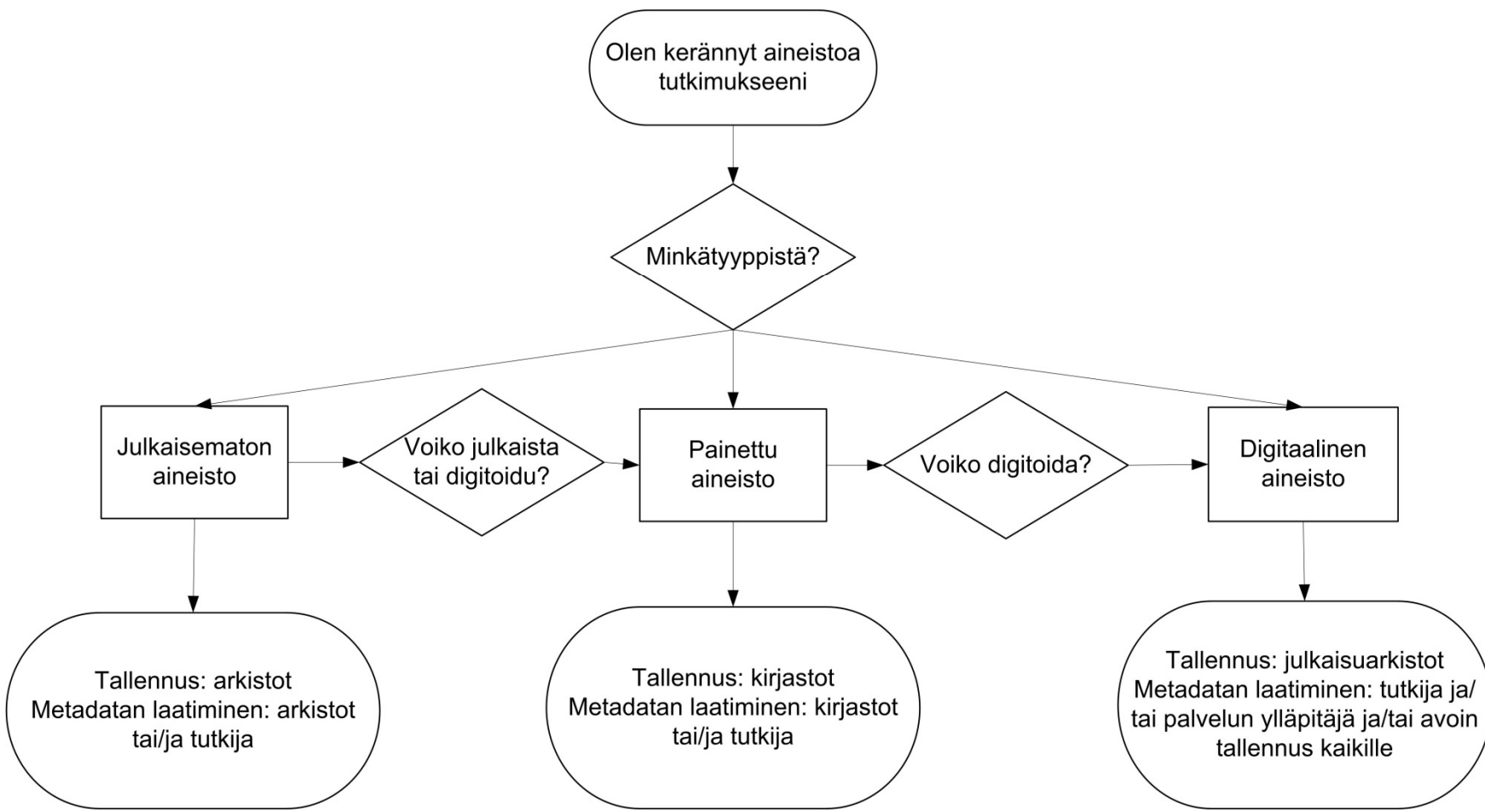
Kaunokirjallisuuden tiedonhaku ja hallinta

- Kirjastojen rooli
- Tutkijoiden ja tutkijayhteisön rooli
- Lukijoiden rooli

Kaunokirjallisuuden haku Melindasta – käyttäjän näkökulma

- Haluan itselleni hyvän romaanin?
- Haluan tietää mitä suomalaista kaunokirjallisuutta on julkaistu 1800-luvulla?
- Haluan tietää, mitä queer-kirjallisuutta Suomessa julkaistiin maailmansotien välillä?
- Mitä rikosromaneja Suomessa on julkaistu?
- Mitkä suomalaiset romaanit tapahtuvat tulevaisuuden Helsingissä?

Hakutulokset haulle: Kaikki sanat= rikosromaanit - Viitteet 1 - 10 (yhteensä 89) - max. 5000

Valitse kaikki | Näytä valitut | Poista valinnat | Muokkaa hakua | Rajaa hakutulosta

Lajittelu: ■ Tekijä ■ Nimeke ■ Vuosi (uusimmat ensin) ■ Vuosi (vanhimmat ensin)

- 1 **Egklēmata stēn pansion "Apollōn" / Andreas Apostolidēs ; eisagōgiko sēmeiōma Filippos Filippou. Apostolidēs, Andreas.** Athēna : To Bēma, 2011.
Tekstiaineisto
- 2 **To xamogelo tēs Tzokontas / Nikos Fōskolos ; eisagōgiko sēmeiōma Elenē Kexagioglou. Filippou, Filippos.** Athēna : To Bēma, 2011.
Tekstiaineisto
- 3 **Astunomikes Istories / Nikos Fōskolos ; eisagōgiko sēmeiōma Filippos Filippou. Fōskolos, Nikos.** Athēna : To Bēma, 2011.
Tekstiaineisto
- 4 **Kunēgos fantasmātōn / Athēna Kakourē ; eisagōgiko sēmeiōma Filippos Filippou. Kakourē, Athēna.** Athēna : To Bēma, 2011.
Tekstiaineisto
- 5 **Epigramma thanatou / Tzimmu Korinēs. Korinēs, Tzimmu.** Athēna : To Bēma, 2011.

Tarkennettu haku

Hakutyyppi	Hakusana(t)	Fraasihakuna (peräkkäiset sanat)?	Viitteitä
Alkuteoksen kieli ▾	fin	☒ Ei ☐ Kyllä	20036
UDK-luokka ▾	894.541	☒ Ei ☐ Kyllä	77987
Kaikki sanat ▾		☒ Ei ☐ Kyllä	
Klikkaa <i>Hakutuloksen</i> lukua nähdäksesi viitteet.			Hakutulos: 5839
<input type="button" value="Hae"/> <input type="button" value="Tyhjennä"/>			

Haun rajaus :

Tarkennettu haku

Hakutyyppi	Hakusana(t)	Fraasihakuna (peräkkäiset sanat)?	Viitteitä
<input type="text" value="Kaikki sanat"/>	<input type="text" value="queer"/>	☒ Ei ☐ Kyllä	728
<input type="text" value="UDK-luokka"/>	<input type="text" value="894.541"/>	☒ Ei ☐ Kyllä	77987
<input type="text" value="Kaikki sanat"/>	<input type="text"/>	☒ Ei ☐ Kyllä	
Klikkaa <i>Hakutuloksen</i> lukua nähdäksesi viitteet.			Hakutulos: 2
<input type="button" value="Hae"/> <input type="button" value="Tyhjennä"/>			

Tarkennettu haku

Hakutyyppi	Hakusana(t)	Fraasihakuna (peräkkäiset sanat)?	Viitteitä
Kaikki sanat	helsinki	☒ Ei ☐ Kyllä	662683
UDK-luokka	894.541	☒ Ei ☐ Kyllä	77987
Kaikki sanat		☒ Ei ☐ Kyllä	
Klikkaa <i>Hakutuloksen</i> lukua nähdäksesi viitteet.			Hakutulos: 26055
<input type="button" value="Hae"/> <input type="button" value="Tyhjennä"/>			

Haun rajaus :

Tarkennettu haku

Hakutyyppi	Hakusana(t)	Fraasihakuna (peräkkäiset sanat)?	Viitteitä
Asiasana	helsinki	☒ Ei ☐ Kyllä	16347
UDK-luokka	894.541	☒ Ei ☐ Kyllä	77987
Kaikki sanat		☒ Ei ☐ Kyllä	
Klikkaa <i>Hakutuloksen</i> lukua nähdäksesi viitteet.			Hakutulos: 233
<input type="button" value="Hae"/> <input type="button" value="Tyhjennä"/>			

Haun rajaus :

Haasteet ja mahdollisuudet

Haasteet	Mahdollisuudet
<ul style="list-style-type: none"> • Kattavuus • Yksiulotteisuus • Luokitus vai asiasanoitus • Hakunäyttöjen kankeus	<ul style="list-style-type: none"> • Takautuva sisällönkuvailu • Sisällönkuvailun ja tiedonhaun profilointi käyttäjätyypeittäin • Luokitus ja asiasanoitus ja muut välineet • Käyttäjien tuottama metadata: tutkijayhteisö ja muut lukijat • Hakunäyttöjen avulla tehtävä profilointi

---

Lähteitä

- Saarti, Jarmo (2002). The Analysis of the Information Process of Fiction: a Holistic Approach to Information Processing. In: Challenges in Knowledge Representation and Organization for the 21st Century: Integration of Knowledge across Boundaries: Proceedings of the Seventh International ISKO Conference 10-13 July 2002, Granada, Spain. Ed. María J. López-Huertas. (Advances in Knowledge Organization, vol. 8.) Würzburg, Ergon. P. 74-79.
- Saarti, Jarmo (1996). Romaanit hukassa? : kertomakirjallisuuden hyllyluokituksen vaikutus kirjastonkäyttöön ja kertomakirjallisuuden lainaukseen. Helsinki : BTJ Kirjastopalvelu.
- Saarti, Jarmo (1999). Kaunokirjallisuuden sisällönkuvailun aspektit : kirjastoammattilaisten ja kirjastonkäyttäjien tekemien romaanien tiivistelmien ja asiasanoitusten yhdenmukaisuus. (Acta Universitatis Oulueis. B, Humaniora, 33.) Oulu : Oulun yliopisto. (Digitaalinen versio: <http://herkules oulu.fi/isbn9514254767/isbn9514254767.pdf>)
- Saarti, Jarmo & Tuomi, Pirjo (2012). Kirjastojärjestelmät vai kirjastot ilman järjestelmää. Helsinki: Avain.
- Saarti Jarmo, Hypén Kaisa. 2010. From thesaurus to ontology: the development of the Kaunokki, Finnish fiction thesaurus Indexer 28 2: 50-58.
- Saarti, Jarmo & Hypen, Kaisa & Juntunen, Arja (2013). Karkeaavanko korpukset – muuttuva julkaisukulttuuri ja kirjallisuudentutkijan tiedonhallinta. Avain (2). (Painossa.)
- Suominen, Vesa & Saarti, Jarmo & Tuomi, Pirjo (2009). Bibliografinen valvonta: johdatus luetteloinnin ja sisällönkuvailun menetelmiin. Helsinki: BTJ Kustannus.

*Kiitokset,
kysymykset nyt tai
jarmo.saarti@uef.fi*

ITÄ-SUOMEN
YLIOPISTO

www.uef.fi